

Liv Jessen
Pro Sentret

Menneskehandel og helse

- Menneskehandel finnes i Norge
- Helse er et internasjonalt språk
- La oss bruke det språket i kampen mot menneskehandel

Gloria kommer fra en landsby i Nigeria. Hun er eldste jente i en storfamilie. Gloria jobbet på en ananasplantasje. Med lønna si og noen penger fra faren har hun akkurat nok til transport til Benin City. Hun vil til Europa. Der skal det være lett å få jobb. Alle familiene i landsbyen har slekt i Europa som sender penger hjem, slik at noen søsken kan gå på skole og familiene ikke må sulte.

I Benin treffer hun folk som vil hjelpe henne med reisen til Europa. Hun kan betale tilbake når hun får jobb. De skaffer penger, pass, visum, ordner med transport opp igjenom Afrika. De vet hvordan dette kan gjøres. Når hun etter en lang, strabasøs reise kommer til Marokko, plasseres hun i en oppsamlingscamp utenfor den spanske enklaven Ceuta. Det myldrer av mennesker der, alle med et håp om å komme inn i Europa. Rundt enklavene er det meterhøye piggråd-gjerder som noen forsøker å forsere om natten. Innenfor gjerdet ligger Spania. Noen prøver seg med båt over. Gloria, som er en vakker, ung kvinne på 17 år, smugles i en lukket båt. Hun vet ikke nøyaktig hvilket land hun kommer til, bare at hun er i Europa. Madam, som har ordnet alt underveis, forteller henne at hun nå må tilbakebetale gjeld som er kommet opp i 40 000 euro. Å selge sex er jobben hun får – den eneste mulige og mest innbringende. «A proper job,» som Gloria hadde forventet, eksisterer ikke. Drømmen brister og livet oppleves tungt og meningsløst. Hun blir deprimert og gråter mye. Hun tør ikke protestere. Gjelden er enorm, og tanken på å svikte de hjemme, gjør at hun finner seg i sin skjebne.

Pro Sentret fikk kontakt med Gloria via vår nigerianske kulturformidler som oppsøker prostitusjonsmiljøene. Det var tydelig at Gloria hadde det vanskelig. Vi tvang oss ikke på, og langsomt fikk hun tillit til oss. Å forklare henne nøyaktig hva Pro Sentret var, var ikke enkelt. Et statlig senter som hjelper kvinner som er prostituert? Hun hadde aldri hørt noe liknende. Hvor hun kom fra, hjelp ikke staten med noen ting, tvert imot, som hun sa: «they steal our money». Jeg overhørte en telefonsamtale hun hadde med en venninne. Hun skulle forklare at hun var på Pro Sentret og hva det var: «Det er der hvor de er glad i oss.» Vi tilbød Gloria kontakt med en sykepleier.

Pro Sentret startet sin virksomhet i 1983. I tillegg til å være et statlig kompetansesenter, er vi også et hjelpetiltak for kvinner og menn som selger sex. Vi har mange års erfaring med bistand til mennesker som lever marginalt. Men det var kanskje først rundt årtusenskiftet vi forsto nødvendigheten av å legge mer vekt på helsetilbud til denne gruppen. Da kom de store gruppene av utenlandske kvinner til Norge for å selge sex. Norske rusmisbrukende prostituerte som vi har jobbet med i mange år, har i det minste alle rettigheter når det gjelder helsehjelp, selv om den kan være vanskelig tilgjengelig for dem. De utenlandske kvinnene som kommer, har få helserettigheter. Men de er opptatt av helsen sin. De kommer fra Øst- og Sentral-Europa og Nigeria. En del kommer til landet med hallik eller bakmenn, slik som Gloria. Av erfaring med de norske kvinnene, vet vi at det er høy terskel for å fortelle en vanlig lege at man jobber som prostituert. Vi bygde opp en egen helsestasjon på Pro Sentret med sykepleiere, jordmor og leger. Tilbudene favner tjenester innen seksuell, reproduktiv og rusrelatert helse. Vi erkjente også alvoret i at

de fleste kvinnene kommer fra høyendemiske land.

Etter hvert har Gloria, som så mange av de andre utenlandske kvinnene, begynt å kalle senteret for The Hospital. Alle forstår i utgangspunktet hva en sykepleier eller lege gjør, selv om det er store kulturelle forskjeller. Helse er derfor et språk vi alle snakker. For å oversette de kulturelle forskjellene har senteret ansatt kulturformidlere. Det er personer som har samme kulturelle bakgrunn som målgruppen og snakker deres språk – samtidig som de kjenner de kulturelle sammenhenger og språket i vertslandet.

Helsefokus ble viktig for oss. Av Pro Sentrets ca. 1 400 årlige brukere, besøker 50 % helsestasjonen vår jevnlig, de utenlandske kvinnene hyppigere enn de norske. Vi finner ikke en alarmerende forekomst av smittsomme sykdommer i gruppen, men er bekymret for at antallet uønskede graviditeter ligger på 30–40 per år. Denne problematikken jobber vi aktivt med.

I desember 2006 lanserte regjeringen sin nye handlingsplan mot menneskehandel. Målsettingen, også slått fast i Soria Moria-erklæringen, er å bekjempe alle former for menneskehandel. En av innsatsene for å gi bistand og beskyttelse til ofre for menneskehandel, er å styrke tilbudet om helsehjelp og sosiale tiltak. Dette er også anbefalinger i alle internasjonale konvensjoner Norge har bifalt. Vi har mye å hente på å bygge ut et godt helsetilbud. Det er et universelt språk. Gloria forstår dette språket. Vi fikk kontakt, det ble skapt tillit og Gloria kunne begynne den lange veien ut av prostitusjon.

I neste nummer:

- Perforasjon av operasjonshansker
- Rockemusikk og hørselsskader
- Hjertesykdom og hjerneslag
- Anemi og trombocytopeni ved fødsel
- Livsforlengende behandling
- Psykisk helsevern i Armenia